

KARD ÉS LANT

A TÖRTÉNELMI VITÉZI REND PEST TÖRZSSZÉKÉNEK KULTURÁLIS ÉS IRODALMI HÍRLEVELE 2022. JANUÁR

Tisztelt Rendtársak!

Mindenek előtt kívánok mindannyiótoknak egészségben, békeességben élhető új esztendőt!

Ezt követően köszönetet mondok az éves figyelmetekért, mellyel e szerény hírlevelet végig kísértétek az 2021. év folyamán.

Köszönetet mondok továbbá, v. Vankó József hadnagy Úrnak, aki segítségemre volt, s az egyházi vonatkozású témákkal gazdagította hírleveleimet, bízom benne, hogy a továbbiakban is számíthatok munkájára.

v. Balog Barna törzskapitány

oooooooooooo

Január

BOLDOGASSZONY HAVA - TÉLHÓ - FERGETEG HAVA

Ianus

Hónapneveink latin eredetűek. Római hagyomány szerint a hónapoknak – márciustól decemberig – a városalapító Romulus király adott volna első ízben nevet. Ez az első római naptár valójában empirikus parasztkalendárium lehetett, amely csak a mezei munkák szempontjából számba vehető 10 hónapot vette figyelembe. A fennmaradó téli holt időt – a földművelés planetáris urának, Szaturnusznak a hatalma alá eső Bak és Vízöntő havát – az i.e. 700 körüli naptárreform idején iktatták be az új 12 hónapos holdnaptárba Ianuarius és Februarius néven. Ianuarius hónap névadója Ianus, a

kezdet és a vég istene volt, neki tulajdonítható, hogy a korábbi márciusi, majd szeptemberi évkezdés helyett a rómaiak utóbb január 1-jén kezdték az évet. Az év első hónapját a csillagászati év megfelelő hónapneve után régen Vízöntő havának is nevezték. A csillagászati hónapok a napév fordulópontjaihoz igazodva a naptári hónapok utolsó dekádjában kezdődnek: a tulajdonképpeni Vízöntő hava január 21-én vagy 22-én. A régi időszámítás természetesen az évkezdetet is csillagászati fordulóponthoz, esetünkben a téli napfordulóhoz igazította.

Köszöntő:

Nagy László:

Adjon az isten

Adjon az Isten
szerencsét,
szerelmet, forró
kemencét,
üres vékamba
gabonát,
árva kezembe
parolát,
lámpámba lángot,
ne kelljen
korán az ágyra
hevernem,
kérdésre választ
ő küldjön,
hogy hitem széjjel
ne düljön,
adjon az Isten
fényeket,
temető helyett
életet –
nekem a kérés
nagy szégyen,
adjon úgyis, ha
nem kérem.

Január 1.

Szent István királlyá koronázása

Szent István király

Szent István koronázásáról jelentőségéhez képest igen keveset tudunk. A koronázást megelőző diplomáciai tárgyalásokról, illetve magáról a koronázási aktusról nem maradtak ránk korabeli feljegyzések. E tény pedig lehetetlenné teszi, hogy a koronázással kapcsolatban bármit is biztos tényként kezelhessünk. Később azonban ez az esemény oly mértékben vált István uralkodásának központi kérdésévé, és olyan mértékben irányult rá a nemzetközi figyelem is, hogy a század második felétől kezdődően már nagyon sok írás foglalkozott vele. Ezeket azonban csak a legnagyobb óvatosság mellett lehet - ha egyáltalán lehet - használni. A források szintjén még azokra a legalapvetőbb kérdésekre sem tudjuk megadni a választ, hogy mikor volt, és egyáltalán miért is volt Istvánnak szüksége a koronázásra.

A krónikákban és évkönyvekben az 1000., illetve az 1001. év szerepel általában. A pontos dátumot korabeli okmányból nem ismerjük, de más adatokból következtethetünk az időpontra. A pécsi püspökség 1009. augusztus 23-i alapítólevele azt mondja, hogy az alapítás István király uralkodásának 9. évében volt. Eszerint a koronázás tehát 1000. augusztus 23. és 1001. augusztus 22. között történt. Még pontosabb információt kapunk (igaz évszám nélkül) a 11-12. században vezetett királylajstromból. Ebből az derül ki, hogy a koronázás és a halál között 7 hónap és 14 nap telt el. Halálának augusztus 15-i időpontját ismerjük, így a fenti dátumok egybevetésével a koronázás dátuma nem lehet más, mint 1001. január 1. Ez összhangban is lenne az ezredforduló világvége-várásával, amely nyilvánvalóan nem

következett be, és így megtörténhetett a koronázás. Árnyalja a képet, hogy a 11. században az év kezdete Jézus születésének napja, tehát az 1001. év első napja 1000. december 25. volt. Mai időszámításunk szerint a legvalószínűbb dátum ezek szerint 1000. december 25-e. A koronázási szertartás egyesek szerint Esztergomban, más feltételezések szerint Székesfehérvárott zajlott le. A koronázást Domonkos esztergomi érsek végezte.

oooooooooooo

Sopron hivatalosan visszakerül Szent István koronája alá

A Tűztorony és a Hűség kapuja

1921. december 14-16-án Sopronban és környékén megtartott népszavazáson a lakosság többsége a Magyarországhoz tartozás mellett döntött. Azóta nevezik Sopront a hűség városának.

Karácsony vigíliáján már óriás plakátok hirdették, hogy Sopron visszakerül Szent István koronája alá. 1922. január 1-jén zajlott le a város hivatalos átadási ünnepe. (A népszavazás, az eredményhirdetés és az átadás eseményét a korabeli filmhíradók is őrzik). A Nemzetgyűlés Sopron törvényhatósági joggal felruházott városnak, a magyar hazához való tántoríthatatlan ragaszkodásáért a megtisztelő CIVITAS FIDELISSIMA címet adományozta, mellyel - szalagdísz formájában - a város barokk címerét is felékesítette (1922/29 Tc. 3.§).

Sopron ettől kezdve a "leghűségesebb város". Hűség a kitartásban, az élni akarásban, a történelmi hagyományok tiszteletében. A diadalmas soproni népszavazás (a magyar történelem mindmáig egyetlen népszavazása) messze túlmutatott helyi jelentőségén. Arra volt példa a békediktátorok számára, hogy miként lehetett és kellett volna egyebütt is eljárniuk a magyar és más európai határok igazságos kijelölésében.

Január 2.

JÉZUS SZENT NEVE

Tompa Mihály:

Jézus és a nép (részlet)

Az emberek közt széjjeljárván,
A bűntől terhes föld határán:
Égi atyjának egy szülötte
Isten országát terjesztette,
És e tőle épített, eredt
Ország alapja lón: – szeretet!
S melyért az égről földre szállott:
Javítá a bűnös világot;
S a szó, ha szent ajaki mondák,
Édes volt, mint a méz s orvosság.

oooooooooooo

Január 6.

Vízkereszt

Vízkereszt, korábban Szentkereszt a latin egyház Epiphania Domini, „az Úr megjelenése” elnevezésű, január 6-án tartott ünnepének magyar neve.

Vízkereszt a „karácsonyi tizenketted” (12 napos ünnep) zárónapja. (Innen az ünnep angol neve: Twelfthday, Tizenkettedik nap”). A 354 napos holdév és a napév közt kerekén 11 nap a különbség, s az évkezdéskor beiktatott pótnapok – a naptár más pontjain is találkozhatunk ilyenekkel – a különbséget voltak hivatottak eltüntetni Európa luniszoláris parasztnaptáraiban. A nép később e 12 nap („számos napok, csonka hét, regőlő hét”) időjárásából jósolt az újév időjárására nézve. Epiphania görög szó, azt jelenti: „megnyilvánulás”. A pogány görög kultuszokban az istenség megjelenését, és annak évenkénti megünneplését jelentette. Az őskeresztény egyház szinkretista hajlandóságából arra következtethetünk, hogy időpontja a pogány korban is az év elejére esett, a visszatérő napfényt köszöntő téli ünnepkör része volt. Epiphania ünnepe először a III. században tűnt fel a keleti egyházban, mint Krisztus születése napja. Száz évvel később azonban Róma úgy látta jónak, hogy Krisztus születését a „Legyőzhetetlen Nap” (Sol Invictus) pogány ünnepével, a népszerű Mithras napisten születésnapjával (dec. 25.) egyeztesse, ezért Epiphania hamarosan

új jelentést kapott. Nyugaton a háromkirályok imádásának, keleten pedig Krisztus Jordán folyóban való megkeresztelkedésének az ünnepe lett. Az utóbbi gondolatot később a római egyház is átvette, sőt hozzácsatolták Jézus első csodájáról (a víz borrá változtatásáról a kánai menyegzőn) való megemlékezést, azt tanítván, hogy e három evangéliumi esemény Jézus istenségének első „megnyilvánulásai”, epiphániéi. A Születés csodája vagy a kánai menyegzőé e tekintetben nem szorulnak külön magyarázatra. Jézus megkeresztelése viszont talán igen, mivel nem maga az esemény vagy Keresztelő Szent János szavai nyilvánítják ki Jézus istenségét keresztény felfogás szerint, hanem a Szentlélek megjelenése és az égi hang, mely „ezt mondja vala: Ez amaz én szerelmes fiam, a kiben én gyönyörködöm.” (Mt 3,11-17.)

Vízkereszt utáni vasárnap URUNK MEGKERESZTELÉSE

Közvetlenül nyilvános tanításának megkezdése előtt, Jézus a Jordán folyónál keresztelő Jánoshoz ment, aki Őt megkeresztelte. Keresztelésekor megnyilatkozott a Szentháromság: az Atya szózata hallatszott az égből, a Fiú a Jordánban testileg volt jelen, a Szentlélek pedig galamb képében szállt alá a megnyílt egekből. Innen ered az ünnep görög neve: Theofánia, vagyis Isten megjelenése.

A keleti egyház ezen a napon Jézus megkeresztelkedését állította előtérbe a kánai menyegzővel együtt. Keleten nagy vízszentelést tartottak ezen a napon és kereszteltek. URUNK MEGKERESZTELKEDÉSÉRŐL és a kánai menyegzőről csak a zsolozsmában emlékeznek meg ezen a napon a nyugati egyház. Vízkereszt utáni vasárnapon Jézus megkeresztelkedésének ünneplésével fejeződik be a karácsonyi idő.

oooooooooooo

A Szent Korona hazatérése

A hazakerült ereklyék – a korona, az ékes országalma, a jogar, a kard és az aranyhímzésű palást

„Az elnök, Jimmy Carter úgy döntött, hogy az Egyesült Államok és Magyarország kapcsolatainak lényeges megjavítására való tekintettel visszaadjuk Szent István koronáját, amely a második világháború óta amerikai őrizetben van." (elhangzott 1977 novemberében az amerikai Képviselőházban)

„A koronát nem a politikai rendszer képviselői, hanem a magyar nép kapja vissza.”

A Magyar Szent Koronája 1978. január 6-án érkezett vissza Magyarországra. Budapesten, az Országházban az „amerikai népet” jelképező küldöttség (élén Cyrus Vance amerikai külügyminiszterrel) ünnepélyesen visszaadta a „magyar népnek” (és nem az akkori rendszernek!) a Szent Koronát és a koronázási jelvényeket.

Több mint három évtized után tért haza a magyar állam önállóságának és függetlenségének ezeréves jelképe, a magyar nép legdrágább történelmi ereklyéje.

Szent Korona emlékérem

oooooooooooo

Január 8.

Wass Albert

„...egy összekuszált világ emberiségének lelkiismerete vagyok.”

„Igazságot hangoztatni, hirdetni és világgá kürtölni nem csupán szabad, de kötelesség!”

„Az igazság, bármit is csinálnak vele, tovább él, mint a csizma, amelyik rátipor!”

„Aki nem tud országáért küzdeni, az nem érdemel országot.”

„A szeretet és a békeség, fiam, a legkisebb kunyhóban is elfér. Nem mindég a nagy házakban élnek boldog emberek.”

„...az igazságot, a békét és a megértést mindig csak azok keresik a földön, akiket legyőztek és eltapostak...”

„Gaz és szemét nem terem nemzetet!
S a gyűlöletet nem mossa le semmi,
csak az összetartó igaz szeretet!”

„A tisztánlátás az élet olyan ajándéka, amely gyakran megkésve érkezik.”

„Nem meghalni kell a magyarságért, hanem élni kell érte.”

„A hazaszeretet ott kezdődik, amikor egymást szeretik azok, akik egy hazában élnek. De ezt olyan nehezen értik meg az emberek.”

„Könyvtárakat írtak tele azzal, hogy mik a jogaid ezen a földön. Pedig csak egyetlen igazi jogod van: békében élni. De éppen erről feledkeznek meg leggyakrabban.”

„A szeretet ereje mindenkire képes, de a szeretet hiánya képtelenné teszi a legjobb szándékot is.”

„Hont foglalni alkalmas a kard és annak védelmezésében is hasznos. Megtartani a hont azonban csak kaszával lehet. Kaszával, ekével, izzadságos, becsületes munkával. Hont veszéjt, aki másra bízta a munkát.”

„Együtt erő vagyunk, szerteszét gyöngeség.”

„Aki bántja a magyart, Téged is üt. Nemzedet jussát, igazát védeni kötelességed. Csak úgy lesztek erősek, ha megvéditek egymást. Mert bármelyik magyar vesztesége - a Te veszteséged is.”

„Igazságot hangoztatni, hirdetni és világgá kürtölni nem csupán szabad, de kötelesség!”

Wass Albert életprogramját nem is lehetne tömörebben kifejezni, mint ahogyan ő maga fogalmazta meg, a fentebb választott mottó szerint.

oooooooooooo

Január 16.

Apponyi Albert trianoni védőbeszéde

A magyar delegáció 1920. január 15-én kapta meg a békeszerződés tervezetét. Ugyanezen a napon a magyar küldöttség is átadta a magyar álláspontokat tartalmazó úgynevezett előzetes jegyzékeket. Húsz dokumentum statisztikai, térkép- és egyéb melléklettel érvelt a történelmi Magyarország egységének megőrzése mellett. Másnap Apponyi Albert az öt főhatalom - Franciaország, Nagy-Britannia, Olaszország, az USA és Japán - képviselői előtt a francia külügyminisztérium épületében szóban is kifejtette a magyar álláspontot.

Egy skandináv tudósító így számolt be Apponyi beszédéről: „olyan szónoki mesterfogásokkal, olyan könnyedén, olyan választékosan, szabatosan beszélt, amilyenre a világon még soha nem volt példa; amilyent a világ bírósága, de egyetlen parlament se hallhatott még. Olyan megható szavakkal védte hazáját, hogy a küldöttségek számos tagja nem tudta eltitkolni megindultságát.”

gróf Apponyi Albert portréja

Apponyi később így emlékezett vissza: „Néma köszöntéssel üdvözöltük egymást, s miután elfoglaltuk helyeinket, Clemenceau (...) így szólított meg: Ön, Elnök Úr, a Legfőbb Tanács elé terjesztette (...) óhaját, hogy szóbeli előadást tarthasson Magyarország helyzetéről. A Legfőbb Tanács egyhangúlag kívánsága elfogadása mellett döntött, természetesen azonban hozzáfűződő vitáról szó sem lehet. Amikor a megjelölt órában a terembe léptem (...) Részben rosszakaratú, komor, részben gúnyosan mosolygó arcok meredtek felém: igazán nem lehettek kétségeim aziránt, hogy milyen előítélettel fogják ezek szavakat fogadni. Minden bevezetés nélkül azzal a kijelentéssel kezdtem bele szónoklatomba, hogy a velünk közölt békefeltételek számunkra teljesen elfogadhatatlanok és hogy ezt a fő rendelkezésekkel kapcsolatban be is fogom bizonyítani. Rögtön észrevettem, hogy

ez a száraz hang meglepetésként hatott és a hangulatot nem befolyásolta kedvezőtlenül... Már vagy tíz percig beszéltem, amikor Clemenceau félbeszakított azzal a megjegyzéssel, hogy most majd az általam előadottakat angol fordításban fogják elmondani... Magamra vállaltam az angol fordítást (...) Fejtegetéseim nagy részben annak a megállapításnak voltak szentelve, mennyire elhibázottak etnográfiai szempontból a Trianon-szerződés területiális rendelkezései: hogy az erre vonatkozó rendelkezések egy része nemzetiségi elvnek - amit pedig cégérnek használnak - egyenesen arcücsapását jelenti (...) tudomásomra jutott, hogy angol és olasz oldalról az ülés vége után meglehetősen éles megjegyzések hangzottak el, kifogásolva azt, hogy abba a kellemetlen helyzetbe hozták őket mintha ők is részesei lennének ilyen durva, szerkezeti hibáknak. ... Végül is meg kellett hajolni amaz érvelés előtt, hogy a tervezett békeszerződések egész kártyavárára dőlne össze, ha bármilyen változtatásba belemennének."

(Az angol és amerikai köztudat „Közép Európa nagy öregemberének”, az igazságos békerevízió nagy magyar apostolának életéről és tevékenységéről itt olvashatunk.)

Igen tisztelt Elnök úr, Uraim!

Engedjék meg, hogy még egyszer megköszönjem, hogy alkalmat adtak nekünk álláspontunk kifejtésére. Tulajdonképpen szóbeli tárgyalást kívántam, mert nézetem szerint ez az egyedüli eszköz, amely bennünket a megértéshez és az előttünk fekvő szövevényes kérdések helyes megismeréséhez vezethet. A Legfelsőbb Tanács azonban akarátát más irányban már megállapította, így meg kell ez előtt hajolnom. Elfogadom tehát az elem állított helyzetet és hogy idejüket túlságosan igénybe ne vegyem, egyenesen a tárgyra térek.

A mi szemünkben a tegnapot a mai naptól a békefeltételek hivatalos megismerése választja el. Érzem a felelősség roppant súlyát, amely reám nehezedik abban a pillanatban, amikor Magyarország részéről a békefeltételeket illetőleg az első szót kimondom. Nem tétovázom azonban és nyíltan kijelentem, hogy a békefeltételek, úgy, amint Önök szívesek voltak azokat nekünk átnyújtani, lényeges módosítás nélkül elfogadhatatlanok. Tisztán látom azokat a veszélyeket és bajokat, amelyek a béke aláírásának megtagadásából származhatnak. Mégis, ha Magyarország abba a helyzetbe állíthatnák, hogy választania kellene ennek a békének elfogadása vagy visszautasítása között, úgy tulajdonképpen arra a kérdésre adna választ: helyes-e öngyilkosnak lennie, nehogy megöljék.

Szerencsére még nem tartunk ilyen messze. Önök felszólítottak bennünket, hogy tegyük meg észrevételeinket. Ezek közül bátrak voltunk már egynéhányat a békefeltételek átvétele előtt átnyújtani. Meg vagyunk győződve róla, hogy Önök a már átnyújtott és a jövőben átnyújtandó megjegyzéseinket a viszonyok nehézsége által követelt komolysággal és lelkiismeretességgel fogják áttanulmányozni.

Reméljük tehát, hogy meg fogjuk győzni Önöket. Reméljük ezt annál is inkább, mert nem áll szándékunkban sem ma, sem későbben érzelmeinkkel kérkedni, vagy kizárólag azoknak az érdekeknek szempontjára helyezkedni, amelyeket feladatunk megvédelmezni. A legjobb akarattal iparkodunk keresni oly álláspontot, amely a kölcsönös megértést lehetővé teszi. És, Uraim, ezt az álláspontot már megtaláltuk. Ez a nemzetközi igazságosságnak, a népek szabadságának nagy eszméje, amelyet a Szövetséges Hatalmak oly fennén hirdettek, továbbá a béke közös nagy érdekei, az állandóság és Európa rekonstrukciója biztosítékainak keresése.

Ezeknek az elveknek és érdekeknek szempontjából vizsgáljuk meg a nekünk felajánlott béke feltételeit.

Nem titkolhatjuk el, mindenekelőtt, megütközésünket a békefeltételek mérhetetlen szigorúsága felett. E megütközés könnyen megmagyarázható. A többi háborút viselt nemzettel, Németországgal, Ausztriával és Bulgáriával kötött béke feltételei mindenesetre szintén szigorúak. De közülük egyik sem tartalmazott a nemzet életére lényeges oly területi változtatásokat, mint azok, amelyeket velünk elfogadtatni akarnak. Arról van szó, hogy Magyarország elveszítse területének kétharmad- és népességének majdnem kétharmadrészét, és hogy a megmaradt Magyarországtól a gazdasági fejlődés majdnem összes feltételei megvonassanak. Mert az ország e szerencsétlen középső része, elszakítva határaitól, meg lenne fosztva szén-, érc- és sóbányáinak legnagyobb részétől, épületfájától, olajától, földgázforrásaitól, munkerejének jórésztől, alpesi legelőitől, amelyek marhaállományát táplálták; ez a szerencsétlen középső rész, mint mondtam, meg lenne fosztva a gazdasági fejlődés minden forrásától és eszközétől, ugyanakkor, amikor azt kívánják tőle, hogy többet termeljen. Ily nehéz és különös helyzet előtt állva, kérdezzük, hogy a fent említett elvek és érdekek mely szempontja váltotta ki ezt a különös szigorúságot Magyarországgal szemben? Talán az ítékezés ténye lenne ez Magyarországgal szemben?

Önök, Uraim, akiket a győzelem a bírói székhez juttatott, Önök kimondották egykori ellenségeiknek, a Központi Hatalmaknak bűnösségét és elhatározták, hogy a háború következményeit a felelősökre hárítják. Legyen így; de akkor, azt hiszem, hogy a fokozat megállapításánál a bűnösség fokával arányban kellene eljárni, és mivel Magyarországot sújtják a legszigorúbb és létét leginkább veszélyeztető feltételekkel, úgy azt lehetne hinni, hogy éppen ő az, aki az összes nemzetek közül a legbűnösebb. Uraim! Anélkül, hogy e kérdés részleteibe bocsátkoznék, hiszen ezt benyújtandó okmányaink fogják megtenni, ki kell jelentenem, hogy ezt az ítéletet nem lehet kimondani oly nemzet fölött, amely abban a pillanatban, amidőn a háború kitört, nem bírt teljes függetlenséggel és legfeljebb csak befolyást gyakorolhatott az Osztrák-Magyar Monarchia ügyeire és amely nemzet ezt, mint a legutóbb nyilvánosságra hozott okmányok bizonyítják, fel is használta arra, hogy helytelenítse azokat a lépéseket, amelyeknek a háborút elő kellett idézniök.

Nem hiszem továbbá, hogy ítélettel állunk szemben, mert hiszen az ítélet oly eljárást tételez fel, amelyben a felek egyforma körülmények között hallgattatnak meg és egyformán tudják érveiket érvényre juttatni. Magyarországot azonban mindeddig nem hallgatták meg; lehetetlen tehát, hogy a békefeltételek ítélet jellegével bírjanak.

Vagy talán a nemzetközi igazságosság elvének oly alkalmazásáról van szó, amelynek célja a poliglott államalakulatok helyett, amelyek közé Magyarország is tartozik, olyan új alakulatokat létrehozni, amelyek igazságosabban oldják meg a területi kérdést a különböző nemzetiségek között és amelyek hatásosabban biztosítják azok szabadságát? Ha a tényeket tekintem, úgy kénytelen vagyok kételkedni, hogy ez a törekvés eredményezte a kérdés ily módon való megoldását.

Mindenekelőtt a Magyarországtól elszakítandó 11.000.000 léleknek 35%-a magyar, amely három és félmilliót jelent akkor is, ha a mi érdekeinkre legkedvezőtlenebb számítást vesszük is alapul. Elszakítanak még a békefeltételek körülbelül egy és egynegyed millió németet, ami a magyarság százalékszámával együtt az egésznek 45%-át jelenti. Ezekre nézve a nemzetiségi elv ilyen alkalmazási módja nem előnyt, hanem a szenvedések sorát jelentené. Ha feltesszük tehát - amitől távol állok -, hogy a nemzetiségi elv alkalmazása a fennmaradó 55%-ra nézve előnyösebb állapotot teremtené, mint a történelmi Magyarországon, még mindig az elszakítandó népesség majdnem felére nézve ez az elv nem vonatkozhat, vagy ha vonatkozik, úgy fordított értelemben. Nézetem szerint pedig, ha elvekről van szó, úgy azokat egyenlő módon kell alkalmazni mindazokra, akiket a szerződés rendelkezései érintenek.

Menjünk azonban tovább és tekintsük a Magyarország romjain megnövekedett államokat. Megállapíthatjuk, hogy faji szempontból ezek is éppen úgy, vagy talán még jobban részekre lesznek darabolva, mint az egykori Magyarország. Nem célom Önöket, Uraim, kifárasztani azoknak az adatoknak felsorolásával, amelyeket az e kérdésben benyújtandó okmányaink különben is tartalmazni fognak. Addig is azonban, amíg ezeket megismerhetik, kérem Önöket, fogadják el állításaimat, hogy követhessék következtetéseimet, amelyeket levezetni bátor leszek.

Nem látom be, hogy a nemzetiségi elv, a nemzeti egység elve nyerne ezáltal a feldarabolás által. Egyetlen következménye volna ennek, amelyet bátor leszek megemlíteni, anélkül, hogy bárkivel szemben is támadó szándékom lenne. Csak egyszerűen megállapítani kívánom azt a tényt, hogy e következmény a nemzeti hegemoniának átruházása volna oly fajokra, amelyek jelenleg többnyire alacsonyabb kulturális fokon állanak. Következtetésem igazolására egy pár számadatot idézek.

A magyarságnál az írni és olvasni tudók arányszáma megközelíti a 80%-ot; a magyarországi németeknél a 82%-ot; a románoknál a 33%-ot; a szerbeknél az 59 és egynehány tizedet, majdnem a 60%-ot. Ha a felsőbb társadalmi osztályokat tekintjük és számításba vesszük azokat, akik gimnáziumot végeztek és letették azt a vizsgát, amely Franciaországban a baccalaureat-nak felel meg, úgy megállapíthatjuk, hogy a magyarok arányszáma azok között, akik ily tanulmányokat végeztek, vagy az

érettséginek megfelelő képzettséget érték el, 84%, jóllehet a magyarok az összes népességnek csak 54,5%-át teszik; a románok arányszáma az ily tanulmányokat végzettek között 4%, pedig az egész népesség 16%-át alkotják; a szerbeké 1%, jóllehet számuk az egész népesség 2,5%-a. Ismétlem, hogy ez a megjegyzésem nem bír senkivel szemben bántó éllel. Ennek a helyzetnek egyedüli oka, hogy ezek a szomszédos népek történelmük szerencsétlen eseményei folytán későbbben léptek be a művelt népek családjába, mint mi. A tény azonban tagadhatatlan.

Nézetem szerint a nemzeti hegemóniának egy alacsonyabb kulturális fokra való átruházása nem közömbös az emberiség nagy kulturális érdekei szempontjából. Ebben az irányban már most vannak bizonyítékaink. Szomszédaink, akik területünk egy részére törnek, már legalább egy éve hatalmukba kerítették azokat; a fegyverszüneti szerződés értelmében ugyan joguk lett volna ezeknek a területeknek katonai megszállására, de ők kisajátították a kormányzás egész gépezetét is. Ennek látjuk már a következményeit. Külön okmányban fogjuk bemutatni, hogy ez alatt az egy év alatt mily nagy kulturális értékek romboltattak le. Látni fogják, Uraim, ezekben az okmányokban, hogy két egyetemünk, amelyek a kultúra legmagasabb fokán állanak, a kolozsvári, a magyar kultúra egyik régi székhelye és az újabb keletű pozsonyi egyetem, tönkretették. A tanárok elűzettek és szeretném, ha megtudnák Önök, hogy kiket ültettek a helyükbe. Felhívom Önöket, hogy küldjenek ki tudósokból álló bizottságokat, hogy a való helyzetet megismerjék és hogy az összehasonlítást megtehessek. Lehetetlen, hogy ezek az egyetemek és ezek a tanári karok, amelyeknek történelme a messze múltba visszanyúlik és amelyek most megsemmisítették, helyettesíthetők legyenek a megszálló nemzetek szellemi erőtartalékaiból. Ezek a nagy kulturális intézmények belátható időben nem pótolhatók.

Hasonló a helyzet az egész közigazgatási gépezetnél és a tanítóttestület mindegyik fokánál. Csupán a román megszállott területeken több mint kétszáz ezer gyermek az utca porában nevelődik a tanítóhiány folytán, mivel a magyar tanítók kiutasítottak és pótolni őket nem bírják.

Uraim!

Azt hiszem, hogy az emberiség nagy érdekei szempontjából nem lehet sem közömbösen, sem meglegedettséggel szemlélni azt a körülményt, hogy a nemzeti hegemónia oly fajokra száll át, amelyek ha a legjobb reménységgel kecsegtetnek is a jövőre nézve, de ma még a kultúra alacsony fokán állanak.

Láttuk már, hogy a szigor, amellyel Magyarországot sújtják, nem eredhet az ítélkezés tényéből. Láttuk, hogy a nemzetiségi elv sem nyerne ezáltal semmit. Talán akkor oly szándékkal állunk szemben, amely a népek szabadságának eszméjét követi?

Úgy látszik, hogy ennek a szándéknak kiinduló pontja az a feltevés, amely szerint Magyarország idegennyelvű lakosai szívesebben tartoznának oly államhoz,

amelyben az államfenntartó elemet fajrokonai alkotják, mint Magyarországhoz, ahol a magyar hegemonia érvényesül. Ez azonban csak feltevés; és ha a feltevések útjára léptünk, úgy bátor vagyok megjegyezni, hogy e feltevés fordított értelemben alkalmazható arra a 45% magyarra és németre, akik most egy új államhoz csatoltatnak és akikről feltehető, hogy szívesebben maradnának a magyar állam polgárai. Ez az okoskodás nem jelentene mást, minthogy az előnyöket a másik oldalra helyezzük. De miért induljunk ki sejtésekből és miért helyezkedjünk feltevésekre, amikor a valóság megállapítására rendelkezésünkre áll az eszköz, egyszerű, de egyetlen eszköz, amelynek alkalmazását hangosan követeljük, hogy e kérdésben tisztán lássunk. És ez az eszköz a népszavazás.

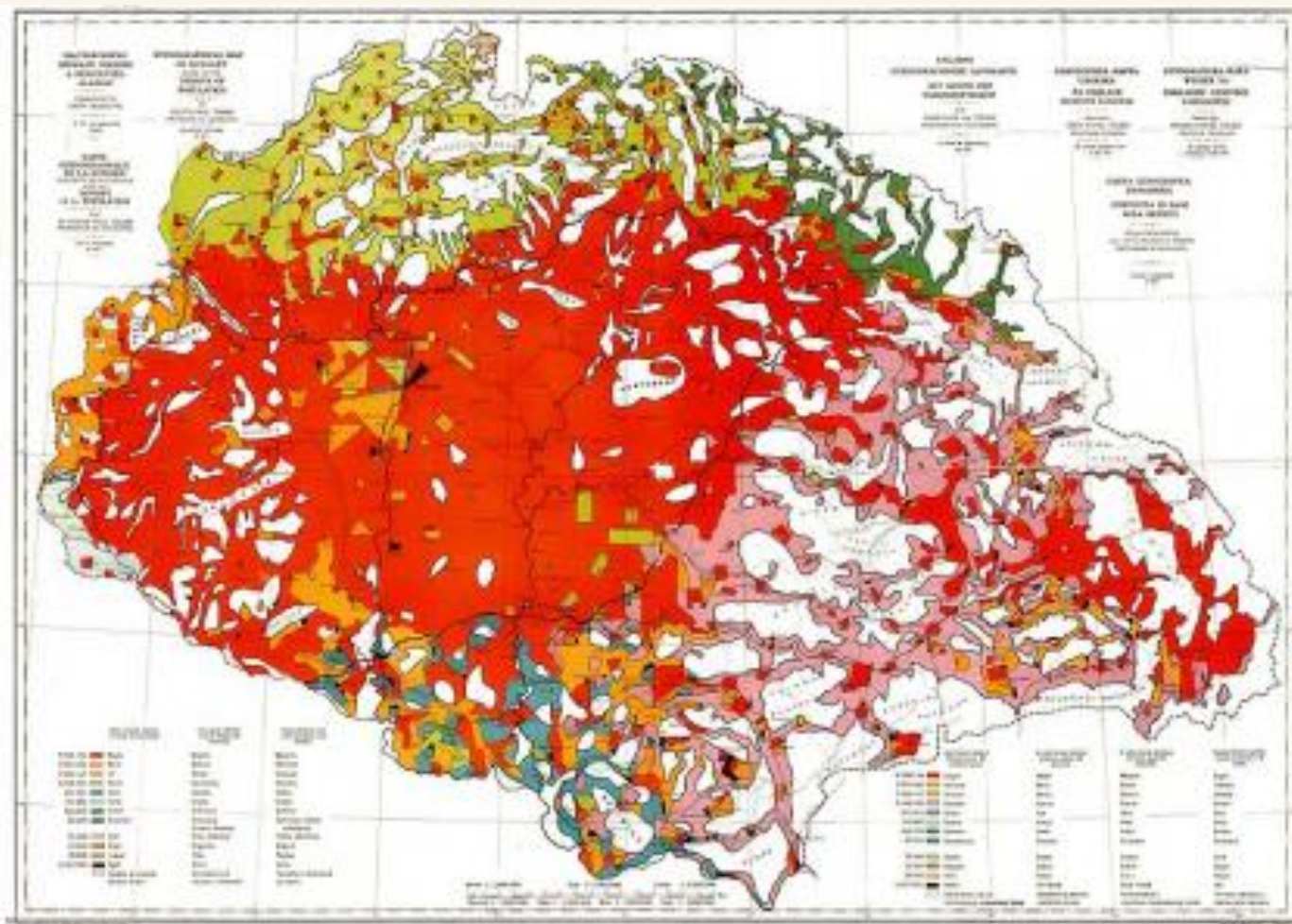
Amidőn ezt követeljük, hivatkozunk Wilson elnök úr által oly kiválóan szavakba öntött nagy eszmére, amely szerint az embereknek egyetlen kapcsolata, az államok lakosságának egyetlen része sem helyezhető akarata, megkérdése nélkül, mint valami marhanyáj, egy idegen állam fennhatósága alá. Ennek a nagy eszmének a nevében, amely különben az erkölcsi alapon nyugvó egészséges emberi felfogásnak egy axiómája, követeljük a népszavazást hazánk azon részeire vonatkozólag, amelyeket tőlünk most elszakítani akarnak. Kijelentem, hogy előre is alávetjük magunkat e népszavazás eredményének, bármi legyen is az. Természetesen követeljük, hogy a népszavazás olyan körülmények között tartassék meg, hogy annak szabadsága biztosítva legyen.

A népszavazás annál is inkább szükséges, mivel a Nemzetgyűlés, amely végső fokon hivatott a javasolt békefeltételek fölött dönteni, csonka lesz. A megszállt területek lakói nem lesznek itt képviselve. Nincsen olyan kormány vagy Nemzetgyűlés, amely jogi vagy erkölcsi szempontból jogosult volna dönteni azoknak a sorsa fölött, akik ott képviselve nincsenek. Különben a békeszerződés e tekintetben oly kifejezéseket tartalmaz, amelyekben e nehézség sejtelve rejlik. "Magyarország a maga részéről lemond, amennyiben számottarthatna..."; ezek körülbelül a békeszerződés szavai. Valóban nem érezzük magunkat feljogosítva oly határozatok hozatalára, amelyek akár jogi, akár morális kötelezettségeket rónának a lakosságnak arra a részére is, amely a Nemzetgyűlésben képviselve nem lesz.

Maga az eszme kívánja, hogy ezt a követelésünket a Békekonferencia elé terjesszük. Ha egykori területünk, a történelmi Magyarország érdekében felhozandó érveink az önök szemében nem lesznek eléggé döntőek, úgy azt javasoljuk, hogy kérdezzük meg az érdekelt népeket. Előre is alávetjük magunkat ítéletüknek. Ha pedig mi ezt az álláspontot foglaljuk el és ha ellenfeleink követeléseiket és aspirációikat nem merik a nép ítélete alá bocsátani, úgy vajon kinek a javára szól a föltevés?

Még egy szempontból vehetjük tekintetbe a népek önrendelkezési jogát. Megkockáztatható volna az az állítás, hogy talán a nemzeti kisebbségek jogai hatásosabban lennének biztosítva az új államok területén, mint ahogyan Magyarországon voltak. Ez alkalommal nem akarok védőbeszédet tartani azon eljárás fölött, amelyet Magyarországon a nem magyar fajok állítólagos elnyomása

tekintetében követtek. Csak annak állítására szorítokozom, hogy nagyon örülnénk, ha a tőlünk elszakított területeken magyar testvéreink ugyanazon jogoknak és előnyökben birtokában lennének, amellyel Magyarország nem magyar ajkú polgárai bírtak. Erre a kérdésre lesz alkalmunk még visszatérni. Ebben a pillanatban nem vagyok hivatva erről beszélni, már csak azért sem, mivel nem állnak rendelkezésemre a nélkülözhetetlen okmányok. De kész vagyok bármikor és bárkivel szemben e kérdést behatóan megvitatni. Állíthatom azonban, hogy ha az egykori Magyarország nemzetiségi politikája még annál is rosszabb lett volna, mint azt elkeseredettebb ellenségeink állították, még akkor is jobb annál a helyzetnél, amelyet szomszédaink és csapataik a megszállt területen teremtettek.

A 'carte rouge', Teleki Pál miniszterelnök híres 'vörös térképe', mely a Trianon előtti nemzetiségi megoszlást mutatja, vörössel jelölve a magyar nemzetiséget.

Elő fogunk terjeszteni, Uraim, egy egész sorozat okmányt, különösen azokra a tényekre vonatkozólag, amelyek Erdélyben történtek. Szigorúan megvizsgáltuk az összes jelentéseket, amelyek e tekintetben beérkeztek és jöllehet ezeknek az okmányoknak hitelességét az erdélyi három keresztény egyház, a katolikus, kálvinista és az unitárius egyház vezetői erősítik meg, mégsem kívánjuk - nem kívánhatjuk -, hogy pusztán állításunknak hitelt adjanak, mert hiszen szavaink ellentétben állnak más oldalról származó nyilatkozatokkal. Kérjük azonban Önöket, hogy vizsgálják meg a helyszínen a történeteket, küldjenek ki a végső döntés előtt a

helyszínére szakemberekből álló bizottságot, hogy meggyőződjhessenek azokról a tényekről, amelyek az említett területen végbemennek. Egyedül mi követeljük Uram, hogy a helyzetet borító homály eloszlattassék, egyedül mi törekszünk olyan döntésekre, amelyek a kérdés helyes ismeretéből fakadnak.

Kérjük még továbbá azt is, hogy abban a végső esetben, ha terület-változtatásokat fognak reánk kényszeríteni, a nemzetiségi kisebbségek jogainak védelme hatásosabban és részletesebben biztosíttassék, mint azt a nekünk átnyújtott békejavaslat tervbe veszi. A mi meggyőződésünk szerint a tervbe vett biztosítékok elégtelenek. Erősebb biztosítékokat kívánunk, amelyeket a Magyarország területén megmaradó idegenajkú lakosokkal szemben mi is készek vagyunk alkalmazni. E tekintetben meghatalmazottjaikkal már teljes egyetértésre jutottunk. Azt hisszük azonban, hogy szomszédainknál erőteljesebb biztosítékok elérése nehézségekbe fog ütközni, mert hiszen elfogultságuk fajtestvéreikkel szemben ismeretes. A múlt tanulságai is kényszerítenek bennünket arra a feltevésre, hogy e kérdésben szívós ellenállásra fogunk találni. A román csapatoknak a demarkációs vonalra való visszavonása tekintetében, amelyet több ízben kértünk és amelyet kormányunk a békedelegáció Párizsba való kiküldésének feltételévé tett, a Szövetséges Hatalmak oly erélyesen léptek fel a román kormánynál, hogy lehetetlennek látszott, hogy ne teljesítsék a Szövetséges Hatalmak követelését. És mégis így történt. Azt hiszem megértik tehát, Uraim, aggodalmainkat testvéreinket illetőleg, ha ők ezen idegen uralom alá kerülnének.

Sorra vettem, Uraim, az elveket, amelyek a békefeltételek megállapításánál számbajöhetnek és megállapíthatom, hogy nem tudtam a nemzetközi igazságosság, a nemzetiségi és a népek szabadsága elvének oly alkalmazását megtalálni, amely a nekünk felajánlott béke indító okait kellőleg megvilágította volna. Talán a fejtegetéseim bevezetésében már említett érdekek, a béke nagy érdekei, az állandóság és Európa rekonstrukciója sugallták őket?

Uraim! A magyar probléma az általános problémának nem oly kis része, mint azt a statisztika nyers számaiból következtetni lehetne. Ez a terület, amely Magyarországot alkotja és amely jogilag ma is Magyarország, századokon át rendkívül fontos szerepet játszott Európában, különösen Közép-Európában a béke és a biztonság fenntartása tekintetében. A magyar honfoglalást és a magyaroknak a keresztény hitre való áttérését megelőző évszázadokban hiányzott itt a nyugalom és a biztonság. Közép-Európa a legkülönbözőbb barbár népek támadásainak volt kitéve. A biztonság csak ettől a pillanattól fogva állt fenn, amikor a magyar védővonal kialakult. Az állandóság és a béke általános szempontjaiból rendkívül fontos, hogy a zavarok kelet-európai főfészke ne nyerjen tért és ne terjeszkedjék ki Európa szívéig. A történelmi fejlődésnek azonban gátat vetett a Balkán-félszigeten a török hódítás és így az egyensúly ott nem állott helyre. Adja az Ég, hogy ez mielőbb bekövetkezzen. De ma rendkívül fontos, hogy e zavarok, amelyek Európa békéjét oly sokszor háborították

meg és amelyek bennünket már több ízben a háború küszöbére sodortak, onnan ne terjedhessenek tovább.

A történelmi Magyarország töltötte be azt a feladatot, hogy oly államot tartva fenn, amelyben egyensúly és biztonság uralkodott, megvédte Európát a keletről fenyegető közvetlen veszedelmek elől. Ezt a hivatását tíz századon át töltötte be és erre egyedül organikus egysége képesítette. Idézem a nagy francia geográfusnak, Reclus Elisének szavait, amelyek szerint ez az ország oly tökéletes földrajzi egység, amely Európában egyedül áll. Folyóink és völgyeink rendszere, amelyek a határokról kiindulva a középpont felé törekszenek, oly egységet alkotnak, amely csak egységes hatalom által kormányozható. Részeinek gazdasági függése szintén a legteljesebb, miután a közép hatalmas gazdasági üzemet alkot, a szélek tartalmazzák pedig mindazt az anyagot, amire a gazdasági fejlődés szempontjából szükség van.

A történelmi Magyarország tehát Európában egyedülálló természetes földrajzi és gazdasági egységgel rendelkezik. Területén sehol sem húzhatók természetes határok és egyetlen részét sem lehet elszakítani anélkül, hogy a többiek ezt meg ne szenvedjék. Ez az oka annak, hogy a történelem tíz századon át megőrizte ezt az egységet. Önök visszautasíthatják a történelem szavait mint elvet egy jogi konstrukció megépítésénél, de a történelem tanulságát, amelyet az ezer éven át hangoztatott, figyelembe kell venniük. Nem a véletlen, hanem a természet szavai beszélnek itt. Magyarország az organikus egység minden feltételével rendelkezik, egyet kivéve, és ez a faji egység. De azok az államok, amelyeket a békeszerződés értelmében Magyarország romjain építenének fel, szintén nem rendelkeznenek a faji egységgel. Az anyanyelv egysége hiányzott egyedül Magyarországon az egység feltételei közül, és hozzáteszem, hogy az alakítandó új államok az egység egyetlen alapelvével sem fognak bírni. Az alakítandó új államok átvágnák a földrajz természetes határait, megakadályoznák a hasznos belső vándorlást, amely a munkást a kedvezőbb munkaalkalmak felé irányítja; megszakítanák a tradíció fonalait, amelyek a századokon át együtt élőköt közös mentalitásban egyesítették, akik ugyanazon eseményeket, ugyanazt a dicsőséget, fejlődést és ugyanazokat a szenvedéseket élték át. Jogosult-e a félelmünk tehát, hogy itt az állandóságnak kipróbált oszlopa helyett a nyugtalanságnak újabb fészkei fognak keletkezni? Nem szabad magunkat illúziókban ringatnunk. Ezeket az új alakulatokat az irredentizmus aknázná alá, sokkal veszedelmesebb formában, mint azt Magyarországon egyesek fölfedezni vélték. Ez a mozgalom, ha létezett is Magyarországon a műveltebb osztály egy részénél, a nép nagy tömegeit sohasem hatotta át. Az új alakulatokat azonban oly nemzetek irredentizmusa aknázná alá, amelyek nemcsak idegen hatalom uralmát éreznék, de az övékénél alacsonyabb kultúrájú nemzet hegemoniáját is. És itt organikus lehetetlenséget kell megállapítanunk. Mindenesetre feltételezhetjük, hogy még egy magasabb kulturális fokon álló nemzetiségi kisebbség is képes a hegemonia gyakorlására egy alacsonyabb fokon álló többséggel szemben, de hogy egy alacsonyabb kulturális fejlettséggel bíró kisebbség, vagy egy igen csekély többség hegemoniával bírhatson, elérhesse a felsőbbség önkéntes elismerését és a morális

egybeolvadást egy magasabb kulturális fokot elért nemzetiséggel szemben, ez, Uraim, organikus lehetetlenség. Előszeretettel vádolnak meg bennünket azzal a szándékkal, hogy a kérdések nekünk nem tetsző elintézését erőszakkal fogjuk megváltoztatni. Távol állunk, Uraim, az ily kalandos tervektől. Mi reményeinket az igazságnak és azoknak az elveknek morális erejére alapítjuk, amelyekre támaszkodunk és amit nem tudunk elérni ma, annak megvalósulását a Népek Szövetségének békés akciójától várjuk, amelynek egyik feladata lesz orvosolni azokat a nemzetközi helyzeteket, amelyek a béke fennmaradását veszélyeztethetnék. Ezt kijelentem, nehogy szavaimban gyermekes és fölösleges fenyegetést lássanak. De kijelentem azt is, Uraim, hogy olyan mesterkélt rendelkezésekkel, mint amilyeneket a békeszerződés tartalmaz, Európa ennek az általános béke szempontjából oly fontos és sokat szenvedett részében alig lehetséges békés politikai helyzetet teremteni. Közép-Európát a keletről jövő veszedelmekkel szemben egyedül a történelmi magyar terület stabilitása tudja megőrizni.

Európának szüksége van gazdasági rekonstrukcióra. A gazdasági fejlődést azonban az új alakulatok bizonyára meg fogják gátolni. Ez a körülmény a megmaradt Magyarországon szükségképpen be fog következni. De hasonló lesz a helyzet az elszakított részekben is. E területek alacsonyabb kultúrájú nép alacsonyabb fokú adminisztrációja alá rendelve, elszakítva ennek az organikus egységnek többi részétől, amelyekkel kapcsolatban újból virágzásnak indulhatnának, a stagnálásra, vagy valószínűleg a visszaesésre vannak kárhóztatva.

Európának szüksége van szociális békére. Önök jobban ismerik azokat a veszélyeket, amelyek ezt a békét fenyegetik. Önök jobban tudják mint én, hogy a háború következményei megzavarták és egyensúlyából vetették ki a gazdasági élet szellemét és feltételeit. A múlt szomorú tapasztalataiból tudjuk, hogy a felforgató elemek sikerei mind annak a következményei, ami aláásta a társadalom morális erejét, tehát mind annak, ami meggyöngyítene a nemzeti érzést és előidézte a munkanélküliség nyomorát. Ha Európának ebben a részében, amely még mindig közel áll a bolsevizmus égő fészkehez, megnehezítik a munka feltételeit, megnehezítik a munka újból való megkezdését, ezáltal csak a társadalmi béke veszélyei nyernek újabb tápot. Védővonalak tehetetlenek a járványok, különösen a morális járványok ellen.

Mindezekkel a teóriákkal szemben Önök felhozhatják mint döntő tényezőt, a győzelmet és a győzők jogait. Elismerjük ezeket, Uraim. Elég reálisan gondolkozunk politikai kérdésekben, hogy ezzel a tényezővel kellőképpen számoljunk. Ismerjük tartozásunkat a győzelemmel szemben. Készek vagyunk vereségünk váltságdíját megfizetni. De ez lenne az újjáépítésnek egyedüli elve? Az erőszak volna az egyedüli alapja az építésnek? Az anyagi erőszak lenne az egyedüli fenntartó eleme annak a konstrukciónak, amely összeomlóban van, mielőtt az építés befejeződött volna? Európa jövője igen szomorú lesz ebben az esetben. Nem hisszük, Uraim, hogy a győztes hatalmaknak ez volna a mentalitása; ezeket az elveket nem találjuk meg azokban a nyilatkozatokban, amelyekben Önök megállapították azokat az eszméket,

amelyeknek győzelméért harcoltak és amelyekben megjelölték a háború céljait. Ismétlem, nem hisszük, hogy ez volna a győzelmes nagy nemzetek mentalitása. Ne vegyék rossz néven, hogy a most győzelmes Franciaországon, Anglián és Olaszországon túl meglássam a körvonalait annak a másik Franciaországnak, amely mindig a nagylelkű törekvéseknek előőrse és a nagy eszméknek szócsöve volt, annak a másik Angliának, amely a politikai szabadságok szülőanyja volt, és annak az Olaszországnak, amely a reneszánsznak, a művészeteknek és a szellemi fejlődésnek a bölcsője volt. És ha duzzogás nélkül ismerem el a győző jogát, úgy azzal a másik Franciaországgal, Angliával és Olaszországgal szemben egész másképp érzek; hálával hajlok meg előttük és szívesen fogadom el őket mestereinkül és nevelőinkül. Engedjék meg, Uraim, hogy azt tanácsoljam: ne veszélyeztessék örökségüknek ezt a legjobb részét, ezt az erkölcsi fölényt, amelyre Önöknek joguk van, az erőszak fegyverének alkalmazásával, amely ma az Önök kezében van, de amelyet holnap más ragadhat meg, míg amaz megmarad. Bízva ezeknek az eszméknek az erejében, a bennünket környező minden nehézség, minden rosszakarat és minden akadály dacára, amelyeket utunkon felhalmozni iparkodnak, bizalommal lépünk arra az útra, amely végre megnyílt előttünk, hogy részt vehessünk a béke munkájában; és tesszük ezt a legteljesebb jóhiszeműséggel. Bízunk azoknak az eszméknek az őszinteségében, amelyeket Önök kijelentettek. Jogtalanság volna Önökkel szemben másképpen gondolkoznunk; bízunk az erkölcsi tényezők erejében, amelyekkel ügyünket azonosítjuk, és kívánom Önöknek, Uraim, hogy a győztes fegyvereknek dicsőségét szárnyalja túl a béke megteremtésének dicsősége, amellyel Önök az egész emberiséget megajándékozzák.

Csak egy pár szót kívánok még, Uraim, némely részletkérdést illetőleg megjegyezni.

Beláthatják, hogy nem térhettem ki a nekünk felajánlott béke részletes tárgyalására. Egyedül a területi kérdéssel foglalkoztam, mert ez a kérdés magában foglalja a többieket. Fel szeretném hívni azonban figyelmüket még egynéhány pontra, amelyeknek megoldása nézetem szerint rendkívül sürgős.

Mindenekelőtt a humanizmusnak egyik kérdése, a hadifoglyoknak kérdése áll előttünk. A békeszerződés szavai szerint a hadifoglyok hazaszállítása csak a béke ratifikációja után történik meg. Kérem Önöket, Uraim, ne vegyenek tekintetbe egy formalizmust, amely miatt annyi ártatlan család szenvedhetne. A szerencsétlen szibériai hadifoglyok ügyében külön beadvánnyal fordultunk a Legfelsőbb Tanácshoz. Ennek a kérdésnek a megoldásánál hivatkozom az Önök emberies érzésére; oly érzések ezek, amelyeknek még háborús időben is fölötte kell állnia a politikának.

Még egy megjegyzést kívánok tenni a pénzügyi határozatokra vonatkozólag. Nézetem szerint a békeszerződés nem veszi eléggé figyelembe Magyarország különleges helyzetét. Magyarországnak két forradalmat, a bolsevizmus négy hónapos dühöngését és több hónapos román megszállást kellett átélnie. Ilyen körülmények között lehetetlen, hogy a szerződés által tervbe vett pénzügyi és gazdasági határozatokat végre tudjuk hajtani. Ha a

győztes hatalmak polgárai által részünkre folyósított hitelek a béke aláírásának pillanatában - amint ezt a javaslat kimondja - felmondhatók lesznek, ez a fizetőképtelenséget, a csődöt jelenti, amelynek visszahatását kétségkívül a győztes hatalmak is éreznék. Elismerem, hogy sok hitelezőnk van az Önök országaiban. A hitelek visszafizethetők lesznek, ha erre nekünk időt engedélyeznek, de nem lesznek visszafizethetők, ha azonnal követelik azokat tőlünk.

Azt követelik továbbá tőlünk - és ez is igazolja, hogy mennyire célravezetőbb lett volna bennünket előzőleg meghallgatni -, hogy mi Ausztriának vasércet szállítsunk. Mivel magunk is abban a helyzetben vagyunk, hogy ércet kell importálnunk, ezt a rendelkezést nem tudjuk teljesíteni. Hasonló a helyzet az épületfa tekintetében.

Ezekre a részletekre nézve kérem az Önök jóakarátú megfontolását, amelyet már az Önök képviselői részünkre kilátásba helyeztek. Mielőtt szavaimat befejezném, hálásan köszönöm, Uraim, hogy alkalmat adtak nekem álláspontomnak élőszóval való kifejtésére, és hogy beszédemet oly jóakarátú és állandó figyelemmel kísérték!

oooooooooooo

Január 20.

ESZTERGOMI BOLDOG ÖZSÉB

Feladatának a lelki élet megújítását tekintette. Örömmel és elismeréssel szemlélte a két kolduló rend, a domonkosok és ferencesek munkáját, de nem csatlakozott hozzájuk. Úgy érezte, még több kell: példaadás az engesztelésre és vezeklésre. Saját élete föláldozásával mutatott utat és irányt. Négy éven át részt vett a tatárdúlás utáni újjáépítésben, majd lemondott a kanonokságról, és Vancsai István érsek engedélyével 1246-ban Szántó közelében a sziklás rengetegbe vonult. Azért választotta a remeteéletet, hogy az ima, böjt és engesztelés által esdjen kegyelmet mostoha sorsú nemzetének. Ezzel érseke kívánságát is teljesítette, aki imádságába ajánlotta megyéjét és az országot.

A pilisi remete hármass barlangja alatt, a forrás mellé letűzte a keresztet, jelszava és meggyőződése szerint: „*In Cruce salus*” (Keresztben az üdvösség). Később az egyesült remeték templomát is a Szent Kereszt tiszteletére szentelte. A középkori és későbbi pálos templomokban a főoltáron kívül a legszebb oltárt mindig a Szent Kereszt tiszteletére szentelték.

Özséb egy alkalommal csodálatos látomásban részesült, amely döntő hatással volt további életútjára. Egy éjjel, ima közben, az erdő mélyén sok apró lángot pillantott meg. A lángocskák egymás felé tartottak, s végül tüzes fénynyalábbá egyesültek. Özséb úgy érezte, hogy ez a különös tünemény égi jel, figyelmeztetés, hogy egyesítse a szétszórtan élő remetéket.

oooooooooooo

Január 22.

A magyar kultúra napja

„Ne legyen kultúra magyarság és magyarság kultúra nélkül." (Kodály Zoltán)

„A magyar kultúra örök harc a hagyomány (népi műveltség) és a nyugati kultúra között. Béke csak úgy lehet, ha a népkultúra nő fel magas kultúrává, saját törvényei szerint, Európától csak azt veszi át, ami erre kell, s ezt is szervesen magába olvasztja..." (Kodály Zoltán, 1939)

„Kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának." (Bartók Béla)

„Csak azt fogjuk megőrizni, amit szeretünk, azt fogjuk szeretni, amit megértünk, és azt fogjuk érteni, amit megértettek velünk." (Baba Dioum)

„Kultúra annyi, mint tanulás; megszerezni, színvonalon tartani nehéz, elveszteni könnyű." (Kodály Zoltán)

„A nemzet kultúrája nem lehet senkinek a személyes tulajdona, hanem közös tulajdon. Rontani, rombolni, pusztítani lehet, de építeni csak olyan állam képes, amelynek polgárai szabadon beszélnek egymás között, hogy mit helyes és mit helytelen gondolniuk és cselekedniük, s a versmértéket nem a süket önkény, hanem az én hallásom szabja meg. Ahol az én, te, ő, mi, ti, ők rendje egyszerre, de nem egymás ellenében uralkodik." (Nádas Péter)

„Egy nép a kultúrája és hite nélkül megszűnik létezni." (Laurell Kaye Hamilton)

„Kultúra annyi, mint tanulás; megszerezni, színvonalon tartani nehéz, elveszteni könnyű." (Kodály Zoltán)

„A kultúra nem azt jelenti, hogy fogkeféd van és meg tudod indítani a gramofont. A kulturált ember látni és érezni tudja a szépet és a jót." (Wass Albert)

„A műveltség nem ünneplőruha, amelyet hordani kell. A műveltség a helytállás segédeszköze, a kifejezés szerszáma, a vállalkozás fegyverzete." (Németh László)

„A kultúra hordozóinál az érték úgy terem, mint a természetben: önzetlenül, gazdagon és bárkinek." (Legány Dezső)

„Kultúrát ajándékozni (...) azt jelenti, hogy szomjúságot ajándékozol." (Antoine de Saint-Exupéry)

„Egy nemzet annyit ér, amennyit kultúrájának súlya, mélysége vagy magassága. Kultúrájának a fokmérője pedig mindig saját művészete volt és lesz..." [Rudnay Gyula]

„Verj bilincsbe egy népet,
vedd el ruhájukat,
tömd be szájukat,
még mindig szabad marad.
Vedd el munkájukat,
az útlevelüket,
az asztalt, amiről esznek,
az ágyat amelyben
alszanak, még mindig gazdagok.
Egy nép akkor válik szegénné és
rabbá, amikor ősei nyelvétől
fosztják meg:
akkor mindörökre elvesz."

(Ignazio Butitta szicíliai költőLingua e Dialetu című verséből)

A magyar kultúra napját 1989 óta ünnepeljük, annak emlékére, hogy Kölcsey Ferenc ezen a napon fejezte be a Himnusz megírását. A kultúra napjának megünneplésének gondolata ifj. Fasang Árpád zongoraművésztől, a későbbi kultúr-diplomatától származik, aki így fogalmazott: „Ez a nap annak tudatosítására is alkalmas, hogy az ezeréves örökségből meríthetünk, és van mire büszkének lennünk, hiszen ez a nemzet sokat adott Európa, a világ kultúrájának. Ez az örökség tartást ad, ezzel gazdálkodni lehet, valamint segíthet a mai gondok megoldásában is." „Kultúránk tesz felismerhetővé bennünket, ezért nagy felelősség, hogy miként ápoljuk, és milyen párbeszédet folytatnak a közönséggel, illetve egymással a művészeti szcéna szereplői." - hirdeti Hegedűs D. Géza. Nagy a felelősség, hiszen „A haza szűnik meg, ha megszűnik a centrum, az a kultúra, amelybe az ember beleszületett." - mondotta Oravecz Imre.

Tisztelt Rendtársak! Továbbra is várom javaslataitokat a februári hírlevelünkbe.

Rendtársi üdvözlettel: v. Balog Barna tkp. Pest Törzsszék.

Telefon: +36708857746   ✉ Elektronikus levélcím: balog.barna.bb@gmail.com